

ПОЛИТИККИ
ЗАБАВНИК

С ОКРАЈКА НАШЕ ПОВЕСТИ

Приче
иза завеса
прошлости

2.

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије – Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

ПРЕКИ СУД ЗА ПЕСНИКА

Ђура Јакшић, писац несвакидашњег патриотског заноса, био је оптужен да је у приповеци „Рањеник” оклеветао ђенерала Ранка Алимпића. Тужбу је поднео начелник Шабачког округа...

Мада већ прилично болестан и на крају олако трошених снага, песник и сликар Ђура Јакшић је с нескривеним задовољством дочекао дозволу надлежних власти да обиђе логор српске војске на Дрини. Србија је против Турске била још једну од својих увек одлучујућих битака.

Шестог августа 1876. године писац бунтовних песама „Отаџбина” и „Падајте браћо” стигао је у стан Дринске дивизије. Убрзо су настале многе песме у стилу Ђуриног патриотског заноса, али је одштампана и приповетка „Рањеник”, пре налик новинској репортажи него својини лепе књижевности. Августа

1877. године појавила се у календару „Орао” и изазвала буру.

У некој врсти разговора с гарибалдинцем, војником који је своју крв проливао у Италији, на барикадама Париза, у херцеговачком устанку, али и на бојиштима Српско-турског рата 1876. године Ђура Јакшић жестоко оптужује ђенерала Ранка Алимпића, команданта Дринског фронта. Замера му за надмено држање и кукавичлук. Са својим штабом увек је био далеко од прве линије фронта и појављивао се тек после битке, да изврши смотру победника.

Да ствар буде занимљивија, песника није тужио Ђенерал Алимпић него Начелство округа шабачког. Тужбу је потписао Панта Луњевица, чија се кћи Драга касније удала за краља Александра и из све снаге допринела паду династије Обреновића. Био је то начин да се окружни начелник и овако додвори Ђенералу, али и министру војном Ранку Алимпићу.

Тужба је из Шапца стигла у Управу града Београда 26. јануара 1878. године, али је Јакшића „узела на кривични испит” тек 21. марта – пише Драгољуб Влатковић у књизи „Суђења српским писцима”. На првом саслушању оптужени песник се бранио овим речима:

„Пре свега, у целој овој причи нема ниједне вређајуће речи а најмање увреде власти у званичном раду. Ја нити сам вређао, нити хтео вређати г. Ђенерала, а то и не само што нисам могао чинити што са г. Ранком нисам имао никаква посла, те да имам шта против њега, а и на војсци нисам био, те да гледам шта г. Ранко ради, но сам као новелистичар писао причу коју сам чуо од једног добровољца који је тада био на Дрини где и г. Ранко... Овде нема увреде власти, а ако г. Ранко мисли да сам њега лично увре-

дио, он нека ме тужи и ја ћу онда одговарати и доказивати има ли у мојој радњи увреде и је л’ истина оно што сам написао или не...”

У покушају да судији објасни своје поимање света и посла којим се бави, Ђура Јакшић је још додао:

„Не пишем никада како ја кога лично волим или како ми падне на памет да какве цртице из живота појединих пишем пристрасно и по моме личном расположењу...”

Судија очигледно није прихватио одбрану оптуженог, јер је Провостепени суд за град Београд донео одлуку да се оптужени стави пред преки суд. Као да је писац приповетке „Рањеник” ратни злочинац или, у најмању руку, дезертер.

Нажалост, није сачуван записник са процеса који је одржан 4. априла пред Преким судом, али је права срећа – пре свега за пребогату историју суђења писцима са нашег тла – да је време надживела Јакшићева писмена одбрана.

У њој оптужени на бриљантан начин оптужује оптужбу.

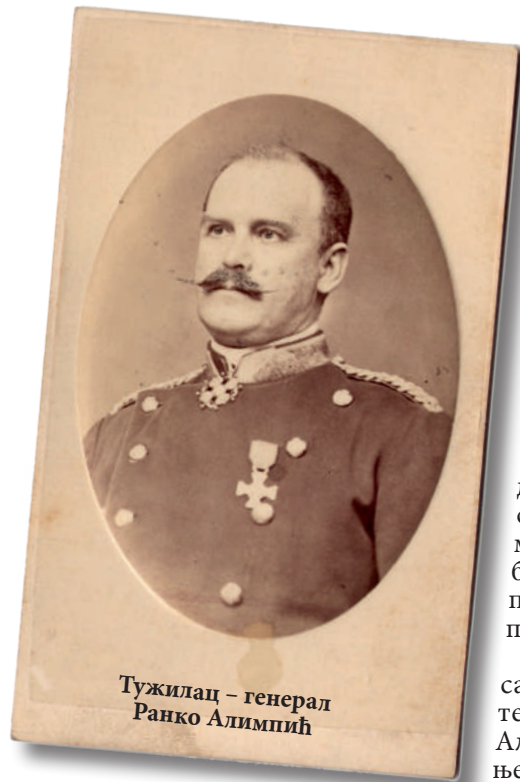
У присуству мноштва истомишљеника и пријатеља, песник Ђура Јакшић је дрхтавим гласом – што

Тужени – песник Ђура Јакшић

због узбуђења, што зарад болести која му се подмукло прикрала – прочитао своју одбрану. Због дужине, доносимо је у скраћеној верзији:

„Је ли злочин писати мирно, беспристрасно разлагати своје мисли о некоме и нечијем делању, па и о самој особи која на нечему ради? Ја мислим да није!

Ево примера:

Наполеон I подиже до онда још невиђену војску против Русије. Ђенерали његова доба саветују га да то не чини, мислиоци га осуђују, критичари га критикују; потомство оних у руском снегу проклиње га. Па ко је ту крив? Или он, што је толику и тако дичну војску упропастио, или они који су га критиковали? Ја сам убеђен да је Наполеонова кривица, а критика његовога доба заслужује само признање.

То су само примери које сам навео да расветлим ствар са које сам овоме суду предат; и од којег се надам – не милости, јер где кривице нема, ту би тражење милости или саучешћа подло било. Ја од суда очекујем само правду...

У тужби се тој удара гласом да сам ја у мојој приповеци 'Рањеник' тенденциозно насрнуо на г. Ранка Алимпића; и да сам тиме хтео њега у његовоме патриотскоме делању спречити, да сам га тим мојим списом у његовој званичној дужности узнемирио; и сувише: да сам у описивању своме тако далеко ишао да сам чак и нашу давнашњу идеју сједињења српства хтео осујетити...

По моме уверењу цела је тужба неоснована!

Мени је као писцу српски г. Ђенерал исто оно што и други српски војник. Узвиси ли га његово јуначко делање над обичним људима, и ја ћу се са осталом светином његовој величини клањати. Остане ли и после тако сјајних прилика мален и незнатан, онда нека ми суд покаже писца који ће га прославити."

Одбрана Ђуре Јакшића није допрла до чланова Преког суда: писац приповетке „Рањеник” осуђен је на петнаест дана затвора. Песникова жалба вишем суду уродила је плодом утолико што је процес обновљен пред цивилним судом. Казна је потврђена: петнаест дана робијања. Виши, апелациони суд му је казну смањио на осам дана.

Пресуда је изречена 16. октобра 1878. године. У Варошки суд за град Београд дошла је 21. октобра, а тридесетог је песник позван да саслуша пресуду. Није дошао, био је тешко болестан. Умро је петнаест дана касније, 16. новембра.

На сахрани није примећен г. Ђенерал Ранко Алимпић. Он је умро четири године доцније, као уважени министар грађевина ■

